

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกกำลังอยู่ในยุคของข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกพยายามพัฒนาศักยภาพในการนำข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เผยแพร่แก่ประชาชนให้รวดเร็วและมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนเกิดองค์ความรู้แล้วนำมาพัฒนาประเทศ ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่หนีไม่พ้นสิ่งเหล่านี้ การที่เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรมพึ่งพาตัวเองในอดีต กลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งนี้ การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ ประชากรในประเทศต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งการอ่านเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายฐานความรู้เดิม และนำองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการอ่าน โดยมีการส่งเสริมการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกาศเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 โดยมีมติเห็นชอบดังนี้

- 1) กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ
- 2) กำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน
- 3) กำหนดให้ปี พ.ศ. 2552 - 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน
- 4) กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรม รวมถึงนโยบายของกรุงเทพมหานคร ที่มีการส่งเสริมให้เป็นมหานครรักการอ่าน

จากข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ของร้านจำหน่ายหนังสือในปัจจุบัน เนื่องจากราคาเช่าพื้นที่มีราคาแพง ส่งผลให้หนังสือในร้านจำหน่ายมีปริมาณที่จำกัด เมื่อเทียบกับหนังสือที่ออกใหม่ในแต่ละวัน นอกจากนั้น อายุในการวางจำหน่ายหนังสือแต่ละเล่มก็สั้นลง ทำให้โอกาสในการเข้าถึงหนังสือที่ออกใหม่มีน้อยลงไปด้วย ร้านจำหน่ายหนังสือในปัจจุบัน จึงยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการอ่านหนังสือที่หลากหลาย การมีพื้นที่ที่ก่อให้เกิดกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศส่งเสริมการอ่านและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมถึงข้อจำกัดบางประการของห้องสมุดส่วนใหญ่ที่ห้ามใช้เสียง การบริการ บรรยากาศ และวันเวลาในการเปิด - ปิด ของห้องสมุดซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อคนอ่านมากนัก เนื่องจากเป็นสถานที่ราชการ

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น การมีโครงการศูนย์หนังสือฯ เกิดขึ้น จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงหนังสือ โดยเป็นการสร้างโอกาสการพบกันระหว่างผู้บริโภค คือ คนอ่าน และผู้ผลิต

คือ สำนักพิมพ์นอกจากนั้น ยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมการอ่าน เพื่อส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ อีกด้วย ดังนั้นการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้โครงการศูนย์หนังสือกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นในการทำโครงการ ได้แก่ การศึกษาความเป็นไปได้ทาง เศรษฐศาสตร์ การตลาด เทคนิคและการบริหาร และการเงิน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการทำ โครงการต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ โดยศึกษาความสามารถของโครงการศูนย์ หนังสือกรุงเทพมหานครที่พัฒนาให้เกิดทุนทางสังคม ความสอดคล้องกับนโยบายของทางรัฐบาล และกรุงเทพมหานคร รวมถึงการเติบโตทางภาคเศรษฐกิจของธุรกิจหนังสือ
2. ศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ อุปสงค์ สภาพการแข่งขัน ปัจจัยทางการตลาด การกำหนดกลุ่มตลาดเป้าหมาย และความต้องการโครงการ ศูนย์หนังสือฯ ในอนาคต
3. ศึกษาความเป็นไปได้ทางเทคนิคและการบริหาร โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ สถานที่ตั้ง ประเภทผู้ใช้อาคาร ความต้องการพื้นฐานภายในโครงการศูนย์หนังสือกรุงเทพมหานคร รวมถึงรูปแบบ ของหน่วยงานธุรกิจ โครงสร้างขององค์กร และการรวมกลุ่มผู้ริเริ่มโครงการ
4. ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินของโครงการศูนย์หนังสือฯ โดยทำการวิเคราะห์ แหล่งเงินทุน ต้นทุน และรายได้ ของโครงการศูนย์หนังสือฯ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เป็นการศึกษาร้านหนังสือขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร และกรณีศึกษาร้านหนังสือขนาดใหญ่ในต่างประเทศ ความต้องการของกลุ่ม ผู้ผลิตหนังสือ คือ สำนักพิมพ์หรือเจ้าของกิจการ กลุ่มผู้บริโภค คือ ผู้ใช้บริการในร้านหนังสือ รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล และกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการ จัดทำโครงการศูนย์หนังสือกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตในการศึกษาความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นในการ
ทำโครงการ ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ การตลาด เทคนิคและการบริหาร
รวมถึงการเงิน

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสำนักพิมพ์ หนังสือเล่ม สถิติการอ่าน การ
เติบโตของธุรกิจหนังสือ รวมถึงนโยบายของรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษาลักษณะทางกายภาพจากกรณีศึกษาร้านหนังสือขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร
และกรณีศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย สถานที่ตั้ง การเข้าถึง ขนาดพื้นที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้น
สินค้า และการบริการ

3. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ทัศนคติของผู้ประกอบการธุรกิจหนังสือ รวมถึงการใช้
แบบสอบถามสำหรับกลุ่มคนที่มาใช้บริการในร้านหนังสือ เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานการใช้บริการ
พฤติกรรมการใช้งาน และความต้องการโครงการศูนย์หนังสือกรุงเทพมหานครในอนาคต

4. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ทางด้านเศรษฐศาสตร์ การตลาด เทคนิคและ
การบริหาร รวมถึงการเงิน จากข้อมูล ทฤษฎี กรณีศึกษา และข้อมูลจากการสำรวจความต้องการ
ของผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการร้านหนังสือ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. รัฐบาลและกรุงเทพมหานคร จะได้แนวทางเบื้องต้นในการทำโครงการศูนย์หนังสือ
กรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลที่มีการผลักดันการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ รวมถึง
กรุงเทพมหานครที่มีนโยบายให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครรักการอ่าน

2. กลุ่มผู้ประกอบการ จะเกิดศูนย์กลางหรือศูนย์รวมของระบบหนังสือ เพื่อสร้างความ
เข้มแข็งทางธุรกิจ และเป็นการผลักดันให้เกิดกลุ่มคนอ่านมากขึ้น มีสถานที่ที่หนังสือจะมีอายุการ
วางขายนานขึ้น รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถกระจายหนังสือ ทั้งแบบขายปลีก ขายส่ง หรือการบริจาค

3. ประชาชน จะมีสถานที่ที่สามารถเข้าถึงหนังสือได้หลากหลาย มีบรรยากาศ กิจกรรม
ที่เหมาะสมสำหรับการอ่าน และเลือกซื้อหนังสือ

4. ด้านวิชาชีพ จะได้แนวทางในการทำโครงการศูนย์หนังสือ

1.6 นิยามศัพท์

ศูนย์หนังสือ หมายถึง แหล่งจำหน่ายหนังสือขนาดใหญ่ ที่มาจากหลากหลายสำนักพิมพ์ และมีสินค้าที่เกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยทั้งหมดจะเชื่อมด้วยทางเดินภายใน ประกอบด้วยพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีหนังสือเป็นสื่อกลาง

การศึกษาความเป็นไปได้ หมายถึง การศึกษาเพื่อทำการประเมินจุดสำคัญ ๆ หรือเป็นการศึกษาทางเลือกหรือแนวทางของการลงทุน อันเป็นการพิจารณาโอกาสของการลงทุนที่เป็นไปได้ ประกอบด้วย การศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ การตลาด เทคนิคและการบริหาร และการเงิน

ศูนย์หนังสือกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยใช้คำว่า ศูนย์หนังสือฯ

การศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาการส่งเสริมสวัสดิการทางเศรษฐกิจรวมถึงการพัฒนาประเทศโดยรวม โดยในการวิจัยจะศึกษาการพัฒนาให้เกิดทุนทางสังคม นโยบายของรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร ตลอดจนการเติบโตภาคเศรษฐกิจของธุรกิจหนังสือ

การศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด เป็นศึกษาที่ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ขนาดอุปสงค์ของตลาด 2) ปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะจำหน่ายในอนาคต เมื่อพิจารณาจากค่าที่มีศักยภาพ คู่แข่งขัน ต้นทุน และราคา 3) ตลาดหรือพื้นที่ที่จะเข้าไปแข่งขัน

การศึกษาความเป็นไปได้ทางเทคนิคและการบริหาร เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบทางเลือกที่เป็นไปได้ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การประมาณการต้นทุน ประกอบด้วย สถานที่ตั้ง ประเภท ผู้ใช้อาคารศูนย์หนังสือฯ และความต้องการพื้นฐานในอาคาร รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ทำให้โครงการสามารถดำเนินงานตามเป้าหมาย ประกอบด้วย รูปแบบหน่วยงานธุรกิจ โครงสร้างองค์กร และการรวมกลุ่มผู้ริเริ่มโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงิน เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผลกำไรทางธุรกิจ ประเมินแรงจูงใจ จัดให้มีแผนการเงินที่ดี และประเมินขีดความสามารถในการบริหารการเงิน

ภาพที่ 1.1
ขั้นตอนกระบวนการวิจัย

